
VIII. Magyarország a második világháború után: A koalíciós időszak és a Rákosi-rendszer

---

---

1. A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PROGRAMJA (SZEGED, 1944. DECEMBER 3.)

Hazánk történelmének legsúlyosabb katasztrófáját éli át. Magyarországot német zsoldba szegődött vezetői beletaszították Hitler imperialista rablőháborújába a Szovjetunió és a többi szabad nemzet ellen. Azért álltak a német fasiszták mellé, mert segítségükkel akarták a szomszéd népeket leigázni, s bent az országban továbbra is könyörtelenül elnyomni és rabságban tartani a magyar népet. Ennek a bűnös politikának végzetes következményeit sínyli ma a nemzet.

A háború elveszett. A veszített háború népünk egymillió halottjába és rokkantjába került. Az országot kifosztották a németek. [...] Egy évszázad szorgos munkájának gyümölcsét pusztította el a német háború.

A magyar fasiszták háborús politikája megrendítette államiságunk alapjait. A hazaárulók bűne, hogy Magyarország szégyenteljes német zsoldos szerepet játszott ebben a háborúban, a legsötétebb reakció, a faszizmus oldalán. Az ő bűnük, hogy ki vagyunk rekesztve a szabad nemzetek közösségéből.

Magyarország a hitleri Németország utolsó csatlósa maradt. Még Horthy is, aki az országot Hitler szekeréhez kötötte, megértette, hogy milyen szörnyű romlásba dönti Magyarországot a német szövetség. De Horthy nem tudta végrehajtani politikájának fordulatát, mert nem tudta leküzdeni a néptömegektől való rettegését. Se a népre, se a hadseregre nem akart támaszkodni. És mikor az ország, a vereség keserű tapasztalatán okulva, éppen készült rá, hogy szakítson a hitleri Németországgal és levesse magáról a német fasiszta jármot, a nyilasok németbérenc bandája a nemzet hátába dőfte a tört.

Mohács óta nem volt ilyen súlyos helyzetben az ország. Mindennek ellenére a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front azt hirdeti: lesz magyar újjászületés! Össze kell fogni minden igazán nemzeti, németellenes erőt! Fegyvert kell ragadni a németek és nyilas bérenceik ellen, szabadságunk és függetlenségünk kivívására! Ha a nemzet kíméletlenül leszámol az országvesztőkkel, ha minden becsületes magyar összefog a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban az új, életerős, demokratikus Magyarország felépítésére, ha a nép veszi kezébe az ország vezetését, akkor Magyarország nem volt, hanem lesz! [...] Magyarország demokratikus újjáépítését és felemelkedését szolgálja a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front alábbi programja.

I.

1. A magyar nép létérdeke, Magyarország újjáépítésének elengedhetetlen feltétele a nemzet cselekvő részvétele az ország felszabadításában a német iga

alól. Azonnal szakítanunk kell Németországgal és ellene fordulni! [...] A legmesszebbmenő támogatást kell nyújtani a Vörös Hadseregnek, amely kiűzi a magyar földről a német elnyomókat.

2. A hazaárulókat, a felelős bűnösöket le kell tartóztatni és átadni az erre a célra létesítendő népbíróságoknak. Vagyonukat el kell kobozni.

3. Fel kell osztani az összes fasiszta, népellenes, német zsoldban álló szervezeteket. Vagyonukat el kell kobozni, sajtójukat be kell tiltani. [...]

4. A közigazgatási szerveket, a bíróságot, a honvédséget, a karhatalmat meg kell tisztítani a nyilas, hazaáruló és egyéb népellenes elemektől.

5. Hatályon kívül kell helyezni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyeknek célja a reakciós rendszer védelme a néppel szemben, s melynek szelleme és rendelkezései ellentétesek a demokráciával.

6. Ki kell engedni a börtönökből és gyűjtőtáborokból a hazafiakat és a nép ügyének harcosait.

7. Meg kell valósítani az általános, titkos, egyenlő, községenkénti, arányos, nőkre is kiterjedő választójogot a parlamenti és önkormányzati választásoknál.

8. Biztosítani kell a sajtó-, gyülekezési és egyesülési szabadságot.

9. Vissza kell állítani és széles körben alkalmazni kell az esküdtbíráskodást.

10. Biztosítani kell a teljes vallásszabadságot, biztosítani annak anyagi föltételeit.

11. A sajtóból, az oktatásból, a kultúrából, a közéletből ki kell küszöbölni a fasiszta mételyt, a népellenes szellemet, a faji és nemzeti gyűlöletet.

II.

1. A mezőgazdasági munkások és cselédek, a törpe- és kisbirtokosok, a magyar nép e legszámosabb és legszegényebb rétegének felemelésére, a magyar demokrácia alapjainak megszilárdítására a legrövidebb határidőn belül, a földigénylők közreműködésével, széles körű földreformot kell végrehajtani, mely sok százezer földnélkülit és szegényparasztot tesz életképes kisgazdaság tulajdonosává.

2. A földreform céljaira elsősorban a hazaárulók, a háborús bűnösök, a Volksbund-tagok, a német hadseregben szolgáltak birtokait kell igénybe venni, és teljes egészükben minden felszerelésükkel együtt el kell kobozni.

3. El kell törölni a parasztságot kiszípolozó Jurcsek-tervet¹, és fokozatosan szabaddá kell tenni a mezőgazdasági termékek piaci forgalmát. Olyan állat- és terményárakat kell biztosítani, amelyek jövedelmezővé teszik a mezőgazdasági termelést, és előmozdítják a kisbirtokosok gazdasági megerősödését.

III.

1. Hazánk gazdasági önállóságának megszilárdítása és fokozása érdekében erőteljes ipar- és kereskedelemfejlesztő politikát kell folytatni. A fogyasztók mil-

¹ Jurcsek-tev: a háborús ellátás érdekében kidolgozott és alkalmazott kötelező beszolgáltatási rendszer. Jurcsek Béla államtitkárról kapta elnevezését.

lióit és az egész nemzetgazdaságot károsító, élősdiegykézvállalatokat meg kell szüntetni. A kartelleket és nagybankokat állami ellenőrzés alá kell helyezni.

2. Állami tulajdonba kell venni a föld mélyének kincseit és azokat az iparvállalatokat, melyeknél a köz érdeke a nyereszkesedés kiküszöbölését követeli meg: a villanytelepeket, a kőolajforrásokat, a bauxit-, szén- és ércbányákat. Államosítani kell a biztosítást.

3. Hatásosan elő kell mozdítani a magánkezdeményezést és a magánvállalkozást az egész nép általános érdekeinek javára.

4. A háború által elpusztított lakóházakat, gyárakat, közlekedést egységes, központi terv alapján állami támogatás és irányítás mellett kell újjáépíteni.

5. Szakítani kell a háborús kormányok inflációs pénzügyi politikájával, mely a dolgozó népet sújtja. Biztosítani kell az államháztartás egyensúlyát és az értékálló pengőt. Az állami adópolitikának a jövedelmek progresszív megadóztatása és az adómentes létminimum elvét kell követnie. A nép vére és verejtéke árán szerzett hadinyereségeket el kell kobozni.

IV.

1. A munkásság évtizedes szociálpolitikai követeléseinek megvalósítására és helyzetének megjavítására törvényesen biztosítani kell a 8 órás munkanapot, az évenkénti fizetett szabadságot, a női és gyermekmunka messzemenő védelmét, a kollektív szerződéseket.

2. Vissza kell állítani a munkásbiztosítás teljes önkormányzatát, és a biztosítás valamennyi ágát ki kell terjeszteni a mezőgazdasági munkásokra és cselédekre. [...]

4. A munkanélküliség megelőzésére munkaalkalmat kell teremteni, és a munkanélkülieket addig is állami segélyben kell részesíteni.

5. A német háború érdekében folytatott munkásellenes bérlpolitikát meg kell szüntetni, és a béreket, a fizetéseket a drágaság arányában fel kell emelni. [...]

7. Törvényben kell biztosítani a sztrájkjogot, a munkások érdekeinek védelmét.

V.

1. Magyarország demokratikus átalakulása elválaszthatatlan a demokratikus külpolitikától. Ezért gyökeresen szakítanunk kell a német imperializmushoz igazodó külpolitikával, amely egy negyedszázad alatt két ízben sodorta az országot háborús vereségbe és nemzeti összeomlásba. Szakítanunk kell a magyar imperialista rögeszmével, Nagy-Magyarország reakciós ábrándjával. Egyszer és mindenkorra szakítani kell azokkal a törekvésekkel, melyek a „magyar-ság vezető szerepének” ürügye alatt a Duna-medencében élő népek feletti uralomra irányultak, s melyeknek egyetlen eredménye, hogy Magyarország német gyarmattá, a magyar nép a németek szolganépévé vált. Gyökeresen szakítani kell a Szovjetunió-ellenes politikával, mely egyedül és kizárólag a magyar reakció népellenes politikájának folyománya volt, romlásba döntötte az országot, ellenségünké tette az egész haladó emberiséget, s szöges ellentétben áll a magyar nemzeti érdekekkel.

2. Jószerzői viszonyt és őszinte együttműködést kell teremteni az összes környező országokkal, mindenekelőtt az új Jugoszláviával és a demokratikus Csehszlovákiával, valamint Nagy-Britanniával és az Egyesült Államokkal és szoros barátságot a hatalmas Szovjetunióval, a népek szabadságának és függetlenségének védelmezőjével, mely segít bennünket a német iga lerázásában.

VI.

A német elnyomók és magyar cinkosaik elleni harcban, a fasiszta és feudális reakció szétzúzására és a demokratikus átalakulás biztosítására községenként és városonként a demokratikus pártok megbízottaiból és kipróbált Hitler-ellenes hazafiakból nemzeti bizottságokat kell teremteni. A nemzeti bizottságok a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front helyi szervei, melyek egyesítik a demokratikus, hazafias erőket, és vezetik a harcot a demokratikus, népi Magyarországért.

Az új magyar, demokratikus rend megszilárdítására és betetőzésére össze kell hívni az alkotmányozó nemzetgyűlést. Az egybehívandó nemzetgyűlésnek felelős a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságaira támaszkodó ideiglenes kormány, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormánya.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front felhívja az összes demokratikus pártokat, szervezeteket és csoportokat, a Független Kisgazdapártot, a Szociáldemokrata Pártot, a Nemzeti Parasztpártot, a szakszervezeteket, a parasztszövetséget, a partizánosztagekat, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságait és tekintet nélkül pártállásra minden magyar hazafit, hogy foglaljanak állást e program mellett, amelyet a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front a magyar nép elé terjeszt mint a nemzeti összefogás és a nemzeti megújulás alapját.

Célunk: a haza megmentése! Harcba hívjuk a nemzetet e program megvalósításáért!

Forrás: A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt határozatai 1944–1948. Szerk.: Rákos Sándor, Szabó Bálint. Budapest, 1967. 37–42.

1. Mi jellemezte a hadi helyzetet, amikor a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programja megjelent?
2. Hogyan értékeli a program a Horthy-rendszer bel- és külpolitikáját? Milyen összefüggést lát a Horthy-rendszer és a nyilasok uralma között? Vitassátok meg, reális-e ez az értékelés!
3. Hogyan értékeli a program a németek szerepét az ország helyzetének alakulásában? Vitassátok meg, valóban a „németek szolganépévé” vált-e a magyar nép!
4. Készíts összefoglalást a programról! Mivel foglalkoznak az egyes fő pontok (I–VI.)? Adj mindegyik pontnak címet, s egy-két mondatban foglald össze tartalmukat!
5. Hogyan képzelte el a program az új magyar államiság intézményeinek megteremtését és működését? Milyen pártokat és politikai erőket szólít meg a program?
6. Milyen gazdasági szerepet szán a program az államnak, s milyen teret nyújt a magántulajdonnak és a piaci viszonyoknak?
7. A társadalom mely rétegeinek helyzetén akar leginkább javítani a program? Milyen intézkedéseket helyez kilátásba ennek érdekében?
8. Milyen azonnali külpolitikai lépést tart szükségesnek a program? Milyen változásokat akar az ország külpolitikájában? Mely szomszédainkat nem említi, s mi lehetett ennek az oka?